

Diagnoza społeczno- gospodarcza gminy Libiąż

Kraków, wrzesień 2020 r.

Uwarunkowania wynikające z położenia

Gmina Libiąż leży w zachodniej części Małopolski, w powiecie chrzanowskim. Tworzy ją miasto Libiąż i sołectwa: Gromiec i Żarki. Gmina leży na pograniczu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej i Kotliny Oświęcimskiej – **urozmaicony krajobraz, zasoby surowców** (głównie węgiel kamienny, także dolomit, żwiry).

Dobra lokalizacja - sąsiedztwo Krakowa i miast Górnego Śląska. **Zadowolająca dostępność komunikacyjna** – przez gminę przebiegają: DW 933 i DW 780, dodatkowo węzeł na autostradzie A4. Dostęp do linii kolejowej Trzebinia – Zebrzydowice (obecnie w modernizacji). Możliwe zwiększenie dostępności przez zewnętrzne inwestycje drogowe (m.in. powstaje studium komunikacyjnego Małopolski Zachodniej - plany budowy Drogi Współpracy Regionalnej).

Zaledwie **3,1% gminy pokryte planami** zagospodarowania przestrzennego – różnica widoczna zwłaszcza na tle pozostałych gmin powiatu. **W 2018 r. uchwalone zostało studium**. W konsekwencji przyjęcia nowej polityki przestrzennej gminy, w 2019 r. **przystąpiono do sporządzenia MPZP** o łącznej powierzchni 923,5 ha dla obszarów położonych na północ DW 933 i DW 780. Jednocześnie w 2020 r. rozpoczęto działania związane z pokryciem MPZP południowej części Libiąża i fragmentu Żarek o powierzchni ok. 575 ha.

Schemat istniejących i planowanych dróg i tras kolejowych na terenie gminy Libiąż

Odsetek [%] pokrycia gmin powiatu chrzanowskiego planami zagospodarowania przestrzennego (2018)

Demografia

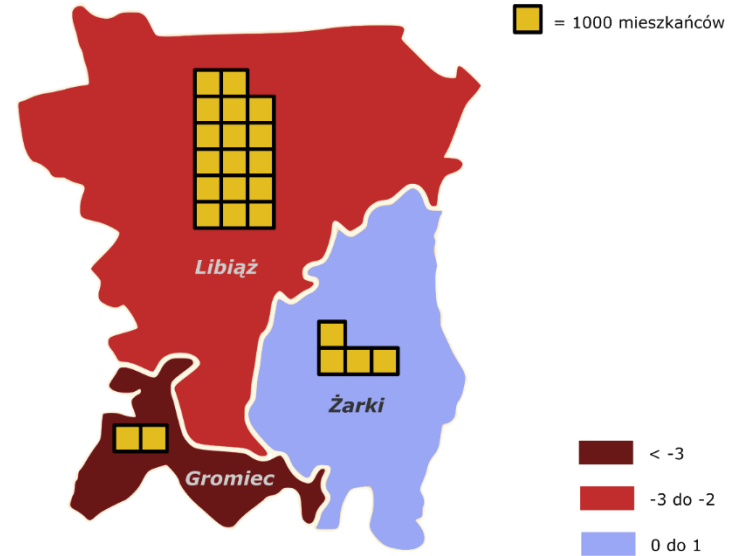
Powolny, ale sukcesywny spadek liczby mieszkańców gminy Libiąż w latach 2015-2019 – wg danych UM w Libiążu o 492 osoby (-2,2%), według danych GUS o 307 osób (-1,4%). W rozbiciu na poszczególne miejscowości jedynie w Żarkach nieznacznie zwiększyła się liczba mieszkańców, miasto Libiąż i Gromiec notowały spadki.

W okresie 2015-2019 zmniejszała się także liczba mieszkańców pozostałych gmin powiatu chrzanowskiego, za wyjątkiem gminy Babice. Wg danych GUS największa **dynamika spadku** (-2,2%) notowana była w Chrzanowie, wobec wspomnianych **-1,4% dla Libiąża. Powiat tracił mieszkańców w tempie -1,5%**. Prognoza GUS do 2035 r. mówi o zmniejszeniu liczby ludności o 7,7%. Taki stopień zmian jest prawdopodobny, jednakże dotychczasowy trend zmian liczby mieszkańców wskazuje na mniejszy spadek liczby ludności.

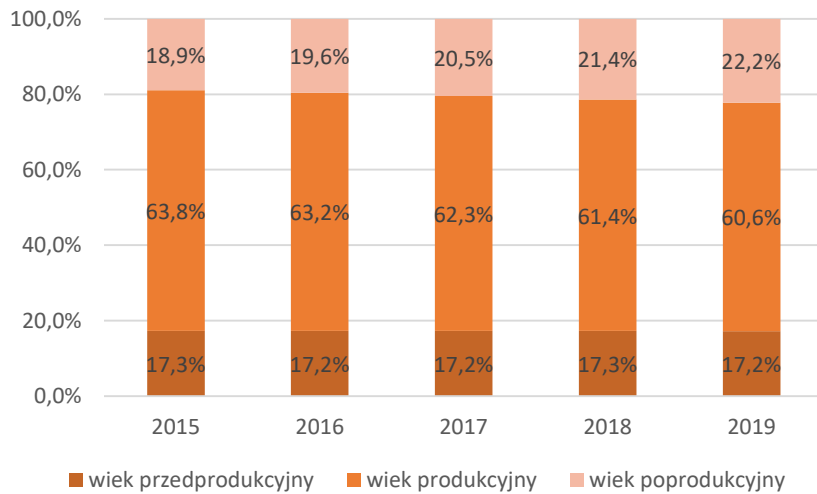
Niekorzystne zmiany w strukturze demograficznej gminy – rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (22,2% w 2019 r.), zasilane kolejnymi rocznikami produkcyjnymi, na podobnym poziomie utrzymuje się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (17,2%). Zjawisko to będzie się pogłębiać w kolejnych latach.

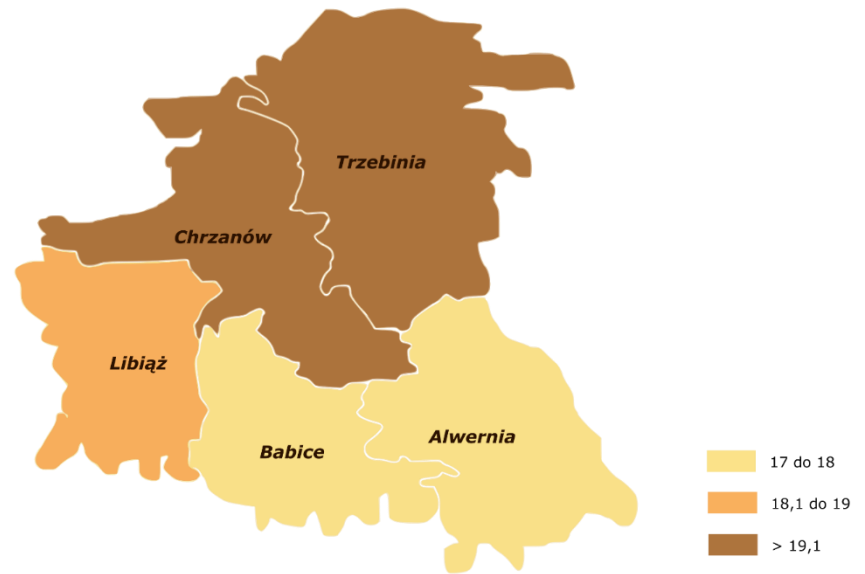
Zmiana liczby mieszkańców [%] w gminach powiatu chrzanowskiego w latach 2015-2019

Liczba oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w miejscowościach gminy Libiąż w latach 2015-2019

Zmiana struktury ludności [%] wg ekonomicznych grup wieku w gminie Libiąż w latach 2015-2019

Odsetek [%] osób w wieku 65 lat i wyżej w gminach powiatu chrzanowskiego w 2019 r.

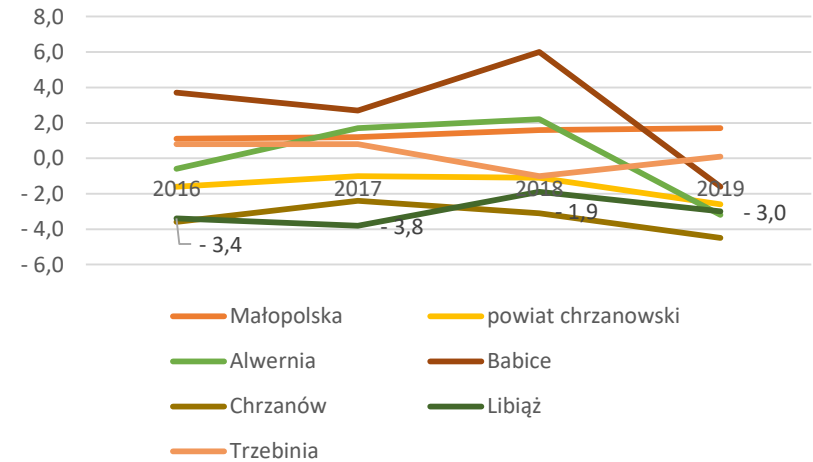
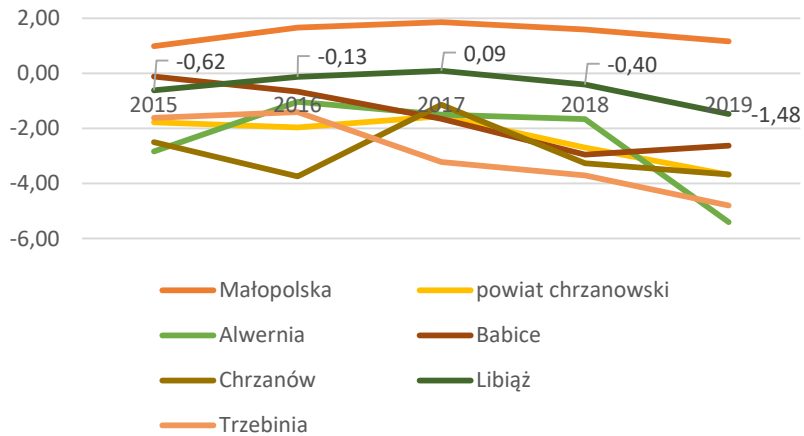
Demografia

Odsetek osób powyżej 65 lat w liczbie ludności w 2019 r. w gminie Libiąż wynosił 18,1% - przeciętny wynik w skali powiatu, ale zwraca uwagę wzrost wartości w ostatnich 5 latach o przeszło 3 p.p. Wartość przekracza analogiczną dla województwa (17,0%), ale jest niższa od powiatowej (19,5%).

W okresie 2015-2019 **przyrost naturalny** w gminie Libiąż pozostawał **ujemny** (za wyjątkiem roku 2017). Wartości parametru w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w analizowanym pięcioleciu oscylowały wokół **wartości -1 – większa przewaga zgonów nad urodzeniami występowała w pozostałych gminach powiatu.**

Na ubytek liczby ludności w gminie Libiąż wpływ ma także **ujemne saldo migracji** (głównie wewnętrznych). Wartość wskaźnika w przeliczeniu na 1000 ludności w latach 2016-2019 pozostawała na ujemnym poziomie, oscylując **między -1,9 a -3,8. Analogiczna sytuacja występuje w przypadku powiatu, odwrotna w regionie.**

Niska atrakcyjność osiedleńcza - odsetek udzielonych w gminie Libiąż **pozwoleń na budowę i zaakceptowanych zgłoszeń** w 2018 i 2019 r. wynosił odpowiednio 12,0% i 12,4% spośród wszystkich w powiecie, co uplasowało ją na przedostatniej pozycji, przed gminą Babice. **Dostępność mieszkań, obok kwestii gospodarczych, środowiskowych i komunikacyjnych, może być w kolejnych latach ważnym czynnikiem decydującym o procesach demograficznych.**

Przyrost naturalny [os.] w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wybranych jednostkach w okresie 2015-2019

Saldo migracji [os.] w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wybranych jednostkach w okresie 2015-2019

Działalność gospodarcza

W okresie 2015-2019 **liczba podmiotów gosp.** zarejestrowanych w REGON w gminie Libiąż **wzrosła o 6,5%** i wynosiła 1 896. Stanowiło to 15% ogółu w powiecie. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2018 r. w gminie działało **82,2 podmiotu** – jeden z niższych rezultatów wśród gmin powiatu. **Średnia dla powiatu – 96,3.**

Specyficzna struktura gospodarcza gminy za sprawą ZG „Janina” – obecnie w strukturach Tauron Wydobycie S.A. Duża **zależność gospodarki i lokalnego rynku pracy.** Zakład zatrudnia blisko 2 400 osób (01.2020), tj. **około 25% pracujących w gminie Libiąż.** Czas eksploatacji zasobów szacowany na 200 lat, konieczna do uwzględnienia **perspektywa transformacji niskoemisyjnej.** **Z drugiej strony zrealizowane w ostatnim czasie inwestycje,** jak budowa szybu Janina VI i planowane udostępnienie nowych zasobów węgla w poziomie 800 m.

Na terenie gminy działa **kilka innych przedsiębiorstw o rozpoznawalności ogólnopolskiej** – m.in. PPH Dolomit sp. z o.o. (wydobycie dolomitu), Thermoplast sp. z o.o. (produkcja profili okiennych), Libet s.a. (galanteria betonowa) – podstawa do postrzegania i dalszego promowania gminy jako miejsca sprzyjającego prowadzeniu działalności.

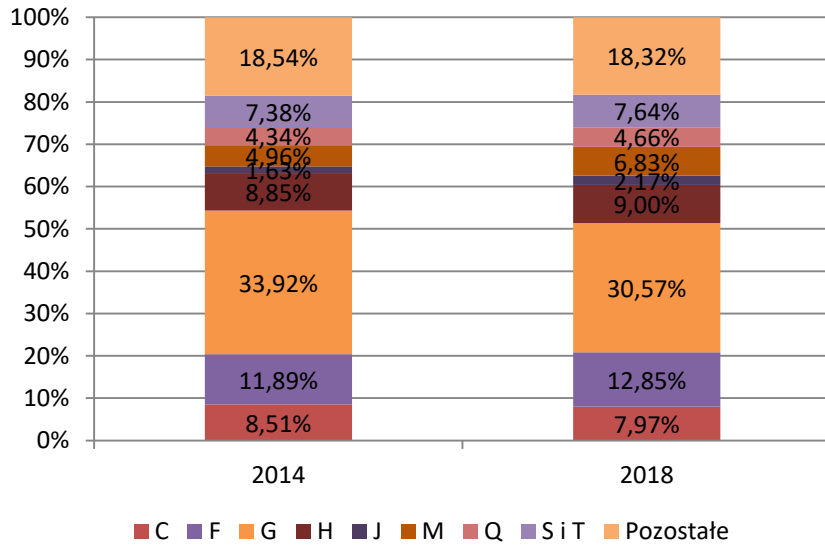
Działalność gospodarcza

Zdecydowaną większość w gminie Libiąż (1 783 z 1 896, tj. 94%) w 2018 r. stanowiły podmioty zatrudniające nie więcej niż 9 osób – przypuszczalnie niewielkie, rodzinne przedsiębiorstwa. Podobna sytuacja odnotowana była w pozostałych gminach powiatu chrzanowskiego.

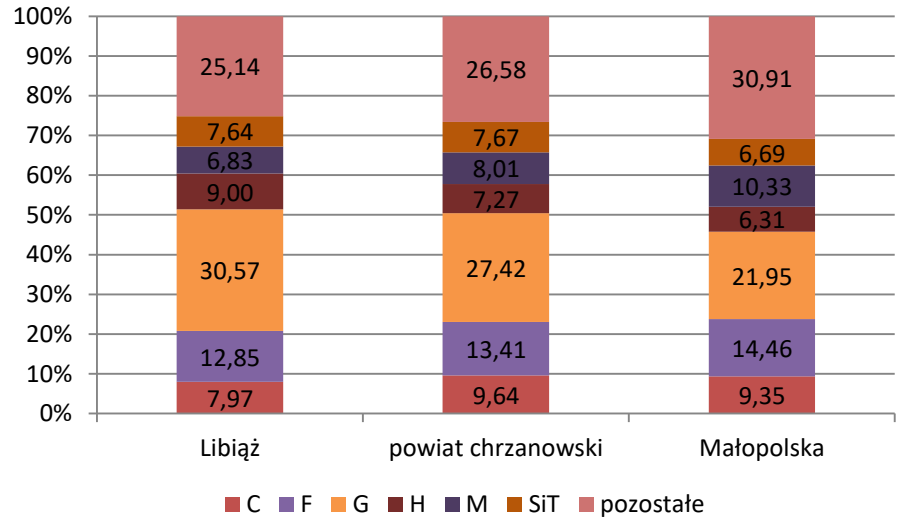
Wśród libiąskich firm, w podziale ze względu na PKD, dominowały w 2018 r. te zgrupowane w **sekcji G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów) – 30,57%**, **sekcji F (budownictwo) – 12,85%** oraz **sekcji H (transport i gospodarka magazynowa) – 9,0%**. Brak większych zmian w strukturze w stosunku do roku 2014.

Różnice w strukturze przedsiębiorstw wg sekcji PKD pomiędzy gminą Libiąż, powiatem chrzanowski a Małopolską były nieznaczne – pomimo dominacji sekcji G w każdej z tych jednostek, zwraca uwagę wysoki odsetek w Libiążu w stosunku do powiatu (27,42%) i regionu (21,95%).

Ograniczeniem jest fakt, iż **gmina nie posiada na własność dużych atrakcyjnych terenów inwestycyjnych**. Rozwiązaniem jest tu **współpraca** międzysektorowa i międzyorganizacyjna na rzecz powstawania i zagospodarowywania takich obszarów (przykładem aktywizacja terenu po Ruchu II).

Odsetek [%] przedsiębiorstw w danej sekcji PKD w gminie Libiąż w latach 2014 i 2018

Odsetek [%] przedsiębiorstw w danej sekcji PKD w wybranych jednostkach w 2018 r.

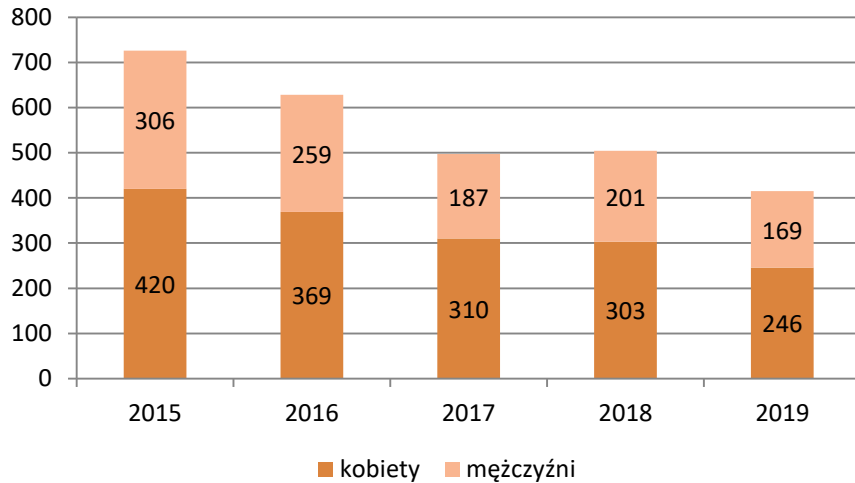

Rynek pracy

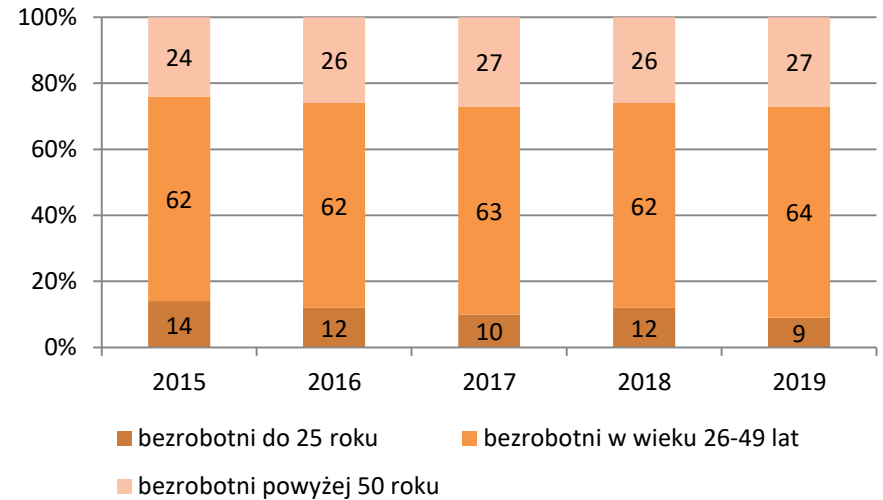
Na koniec 2019 r. gminę Libiąż zamieszkiwało 415 zarejestrowanych bezrobotnych (15,5% ogółu w powiecie). W porównaniu do grudnia 2015 r. odnotowano **spadek tej liczby (870, -52,2%)**. Podobny trend obserwowany był w każdej z gmin powiatu. Powiatowa dynamika spadku w tym samym okresie wyniosła -53,2%.

Wśród bezrobotnych w gminie większość stanowią **kobiety (63,6% ogółu, 2019)**, w analizowanym pięcioleciu odsetek wzrósł o 5,6 p.p. Zwraca także uwagę wzrost odsetka bezrobotnych **w wieku powyżej 50 roku życia, z 24% do 27%**. Z kolei **zmniejszył się procentowy udział bezrobotnych <25 lat i pozbawionych pracy długotrwale**.

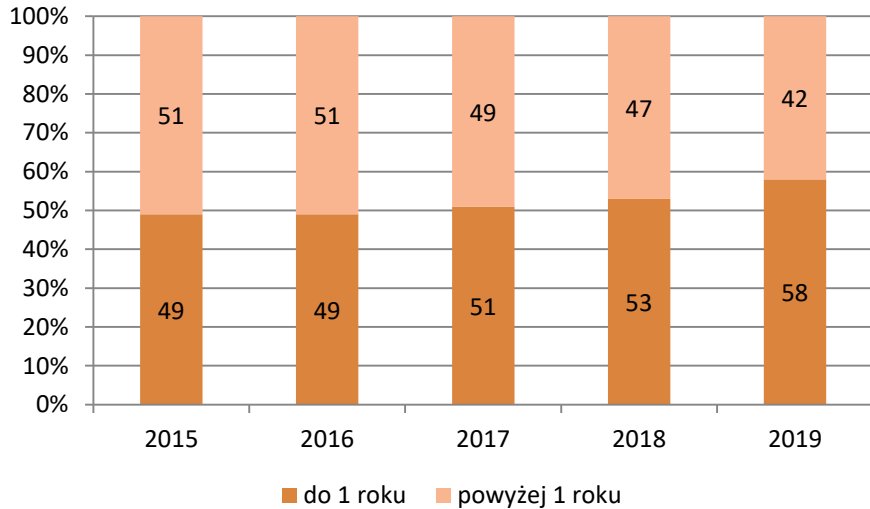
Dużą niewiadomą jest reakcja lokalnego rynku pracy na **skutki epidemii COVID-19. Spodziewany jest wzrost bezrobocia**, na który dodatkowo nałoży się prognozowane już wcześniej **spowolnienie gospodarcze** – konieczność wypracowania i uruchomienia mechanizmów łagodzących skutki tych zjawisk.

Liczba bezrobotnych [os.] w podziale na płeć w gminie Libiąż w okresie 2015-2019

Struktura bezrobotnych [%] w gminie Libiąż ze względu na wiek w okresie 2015-2019

Struktura bezrobotnych [%] w gminie Libiąż ze względu na czas pozostawania bez pracy w okresie 2015-2019

Odsetek [%] zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach powiatu chrzanowskiego (2019)

Infrastruktura techniczna

W gminie Libiąż nie występuje problem z dostępem do **wodociągu** – w 2018 r. korzystało z niego **100% mieszkańców** jednostki. Podobny wynik osiągnęła jedynie gmina Trzebinia. Rezultat odnotowany w Libiążu **przekracza średnią powiatową (99,3%) oraz regionalną (81,7%)**.

Odsetek mieszkańców gminy Libiąż posiadających **dostęp do kanalizacji** był niższy – **61,6%** w 2018 r. Prezentował się on mniej korzystnie zwłaszcza na tle gmin Chrzanów (82,8%) i Trzebinia (73,7%). **Nieznacznie lepsze rezultaty odnotowano w przypadku całego regionu (63,3%) oraz powiatu (66,7%)**.

W 2018 r. **dostęp do sieci gazowej posiadało 65% mieszkańców** gminy Libiąż. Spośród jednostek powiatu chrzanowskiego mniejszym odsetkiem charakteryzowała się jedynie gmina Babice (60,9%), w pozostałych wartość oscylowała wokół 75%. **Średnia powiatowa i regionalna wyniosła odpowiednio 71,8% i 62,1%**. Planowane są inwestycje poprawiające wartość tego wskaźnika dla gminy Libiąż (do 2023; PSG Sp. z o.o.).

Odsetek [%] mieszkańców gmin powiatu chrzanowskiego z dostępem do wodociągu (2018)

Odsetek [%] mieszkańców gmin powiatu chrzanowskiego z dostępem do kanalizacji (2018)

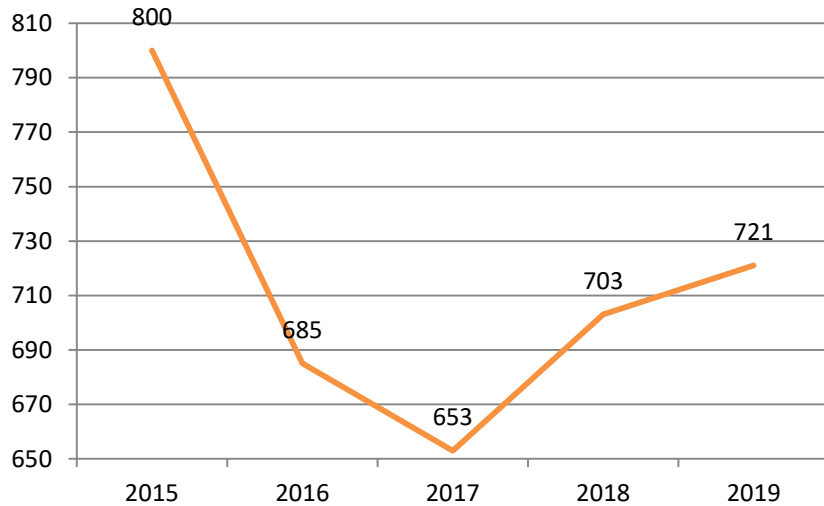

Polityka społeczna

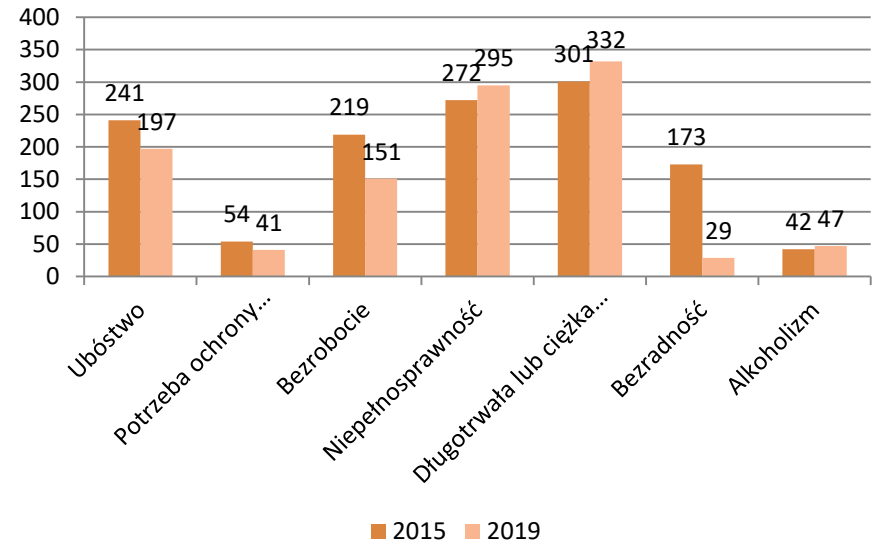
W ostatnich pięciu latach spadła liczba beneficjentów pomocy społecznej w gminie Libiąż – z 800 (2015) do 719 (2019), zwraca jednak uwagę fakt, że **okres 2017-2019 charakteryzował się wzrostem**. Odnotowane w 2017 r. minimum obejmowało 653 osoby korzystające ze wsparcia społecznego.

Zwraca uwagę wzrost liczby osób starszych, korzystających z pomocy społecznej – w przypadku kobiet w wieku powyżej 60 lat z 95 (2015) do 129 (2019), w przypadku mężczyzn w wieku powyżej 65 lat z 33 (2015) do 53 (2019). Maleje liczba wspieranych osób poniżej 18 roku życia oraz długotrwale.

Do najczęstszych powodów udzielania wsparcia (w odniesieniu do rodzin z terenu gminy) należały: **1. długotrwała lub ciężka choroba, 2. niepełnosprawność, 3. ubóstwo**. Te trzy powody pojawiały się najczęściej zarówno w 2019, jak i w 2015 r.

Liczba [os.] beneficjentów pomocy społecznej w gminie Libiąż w okresie 2015-2019

Powody udzielania wsparcia społecznego rodzinom w gminie Libiąż w latach 2015 i 2019

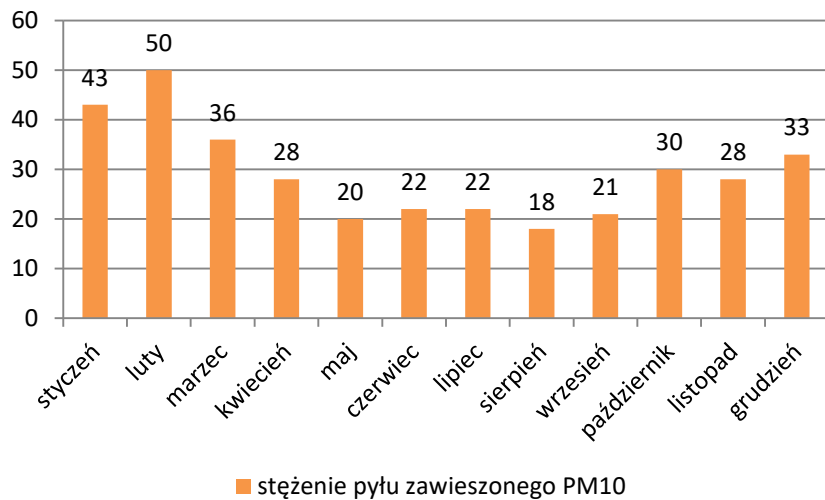

Środowisko naturalne

Walory środowiska naturalnego gminy – brak obszarów objętych ochroną oraz atrakcji przyrodniczych o rozpoznawalności w skali ponadlokalnej. **Duże zagrożenie dla środowiska związane z obecnością przemysłu ciężkiego** (zanieczyszczenie wód i powietrza, drgania, hałas, przekształcenia krajobrazu itp.).

Zagrożenie wiąże się **przede wszystkim z działalnością ZG „Janina”** – powstają zapadliska, obniżenia poziomu wód gruntowych, emisja hałasu, pyłów i zanieczyszczeń, drgania oraz zmiany w krajobrazie (hałdy, osadniki). Dużym problemem jest także **„niska emisja”**, nasilająca się w okresie zimowym.

W 2018 r. **22% odpadów z gminy Libiąż było zbierane selektywnie**. Wartość parametru wzrosła w porównaniu do 2017, ale jest **niższa od notowanej na terenie całego powiatu (24%) oraz województwa (32,5%)**. **Obecne są na terenie gminy składowiska odpadów – komunalnych oraz pogórnicych**.

Stężenie [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] pyłu zawieszonego PM10 w gminie Libiąż w 2019 r.

Odsetek [%] odpadów zebranych selektywnie w ogólnej liczbie odpadów w gminach powiatu chrzanowskiego w 2018 r.

Dziedzictwo kulturowe i potencjał turystyczny

Brak istotnych zasobów dziedzictwa kulturowego na terenie gminy – niewielka liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

Bardzo duży **potencjał gminy w budowaniu oferty aktywnego wypoczynku (sport i rekreacja)**, głównie dzięki realizowanym **inwestycjom w infrastrukturę** (m.in. rodzinne miejsca rekreacji i wypoczynku, kompleksy sportowe, np. nowoczesny kompleks sportowy „Mors”, powstająca kryta pływalnia na os. Flagówka) oraz sprzyjającym **warunkom naturalnym** (m.in. urozmaicona rzeźba terenu, duża lesistość, liczne stawy).

Gmina Libiąż posiada **dostęp do Wiślanej Trasy Rowerowej** (przebiegającej wałem wiślanym przez teren Gromca i Żarek). Uzupełniają ją lokalne trasy rowerowe, wytyczone głównie w ciągu dróg publicznych oraz leśnych, wyłączonych z ruchu.

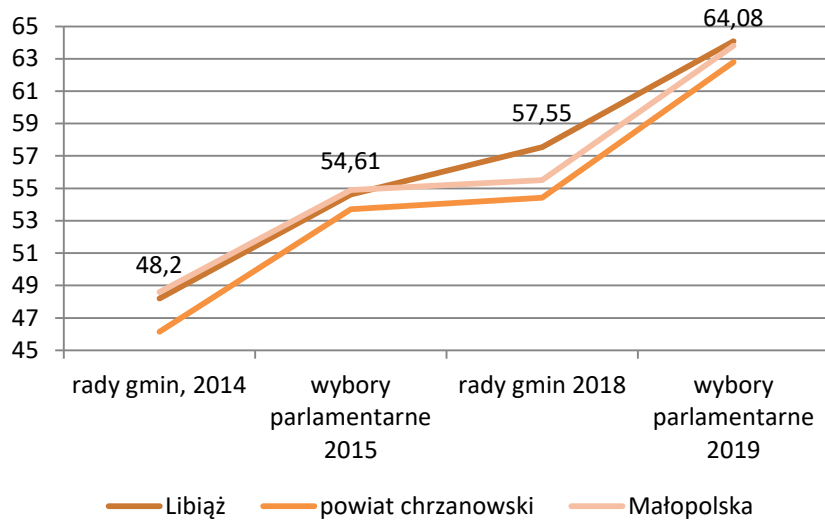

Kapitał społeczny

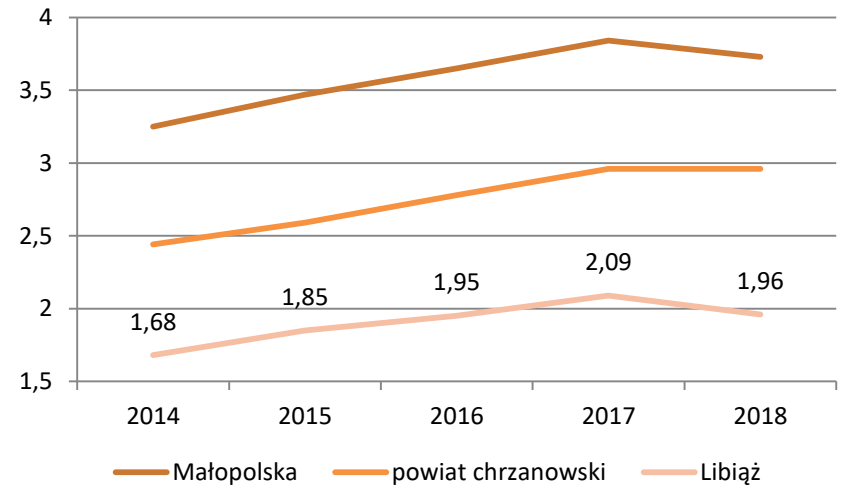
Zauważalny **wzrost frekwencji wyborczej** w gminie Libiąż w ostatnich pięciu latach – zarówno w wyborach samorządowych, jak i ogólnopolskich. Podobny trend obserwowany był w przypadku całego powiatu chrzanowskiego oraz Małopolski.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Libiąż w 2018 r. **(1,96) niższa od wartości wskaźnika dla powiatu (2,96) i regionu (3,73)**. Wśród organizacji dominują te związane ze sportem, aktywizacją seniorów oraz zagospodarowywaniem czasu wolnego.

W 2018 r. w gminie Libiąż odnotowano **102,2 ćwiczące osoby w przeliczeniu na jeden klub sportowy – rezultat zdecydowanie przekraczający średnią powiatową (76,7) oraz wojewódzką (75,7)**. Pomimo zawodności tego wskaźnika potwierdza się **potencjał gminy w zakresie działań związanych z aktywnymi formami wypoczynku**.

Frekwencja wyborcza [%] w wybranych głosowaniach z okresu 2014-2019

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w okresie 2014-2018

Kapitał społeczny – edukacja szkolna

W 2018 r. na terenie gminy Libiąż działało **7 szkół podstawowych**, w których na oddział przypadało średnio **19 uczniów** (spadek o 1 w stosunku do 2014). Współczynnik skolaryzacji netto w okresie 2014-2018 oscylował wokół wartości 92% - na 10 dzieci z gminy nieco ponad 9 uczy się w szkołach podstawowych na jej terenie.

W ogólnopolskich egzaminach uczniowie z gminy Libiąż osiągają niższe wyniki od średniej powiatowej i wojewódzkiej – tak było w przypadku egzaminu ósmoklasisty (2019), jak również ostatnich 5 lat egzaminów gimnazjalnych (2015-2019).

W zakresie **szkolnictwa ponadpodstawowego**, na terenie gminy Libiąż funkcjonują 2 placówki – Zespół Szkół w Libiążu (LO oraz technika) oraz LO im. S. Wyszyńskiego prowadzone przez Katolickie Stowarzyszenie Wychowawców w Libiążu.

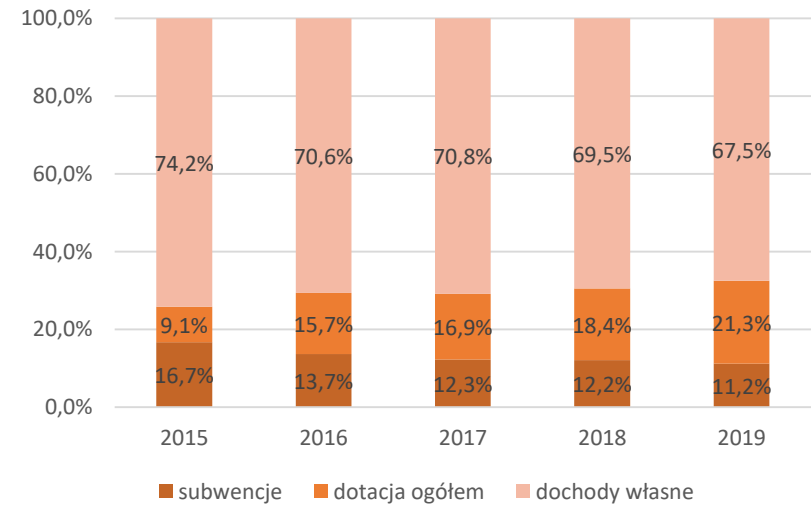
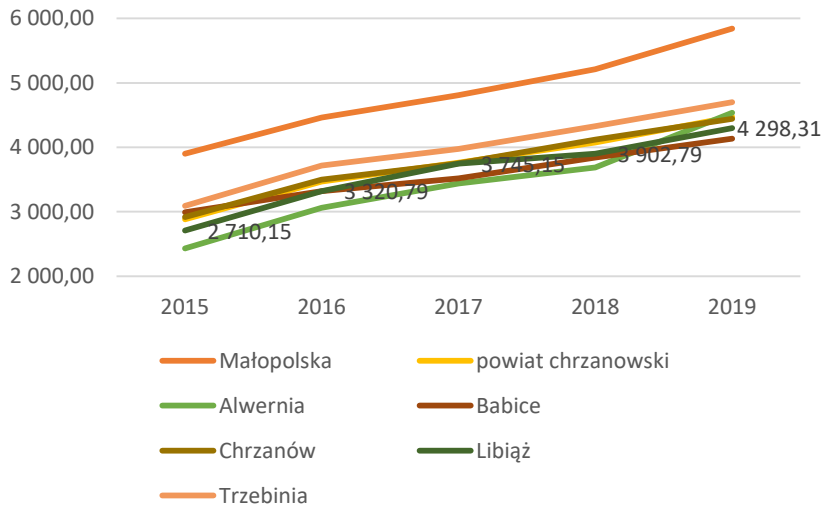

Stan finansów samorządowych

Dochody gminy Libiąż w 2019 r. przekroczyły **96 mln zł**. W przeliczeniu na mieszkańca wyniosły **4 298,31 zł**. Od 2015 r. **wzrosły one o 58,6%**, co stanowiło jeden z wyższych rezultatów wśród wszystkich gmin powiatu. Pomimo to, dochód na mieszkańca jest **niższy od notowanego w powiecie (4 472,64zł) i regionie (5 840,24 zł)**.

Bardzo **wysoki odsetek dochodów własnych w strukturze dochodów gminy Libiąż** – mimo spadku stanowiły **one 67,5% w 2019 r.** Na przestrzeni analizowanych pięciu lat rośnie udział dotacji ogółem, poziom przyznawanych subwencji utrzymuje się na stałym poziomie.

W okresie 2015-2019 gmina Libiąż zaabsorbowała przeszło **7,7 mln zł, pochodzących ze środków europejskich**. Najbardziej owocne pod tym względem były lata 2018-2019, w których pozyskano ponad 6,4 mln zł.

**Dochody [zł] budżetów wybranych jednostek
w przeliczeniu na 1 mieszkańca w okresie 2015-2019**

**Struktura dochodów [%] gminy Libiąż
w okresie 2015-2019**

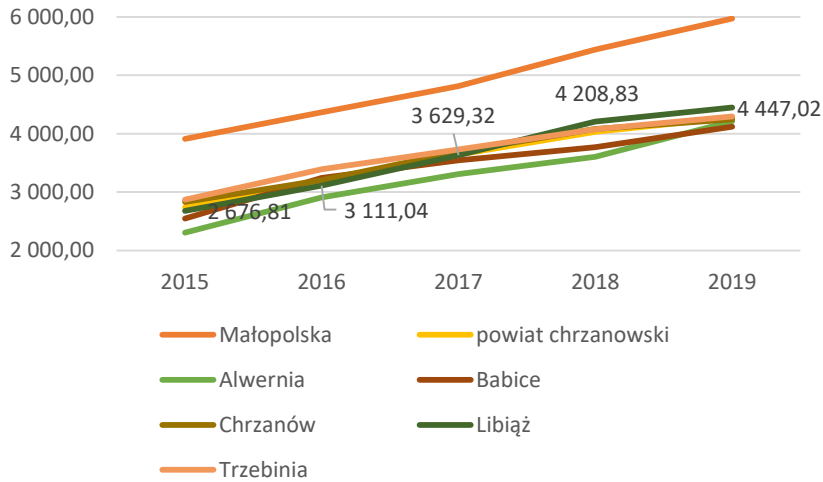

Stan finansów samorządowych

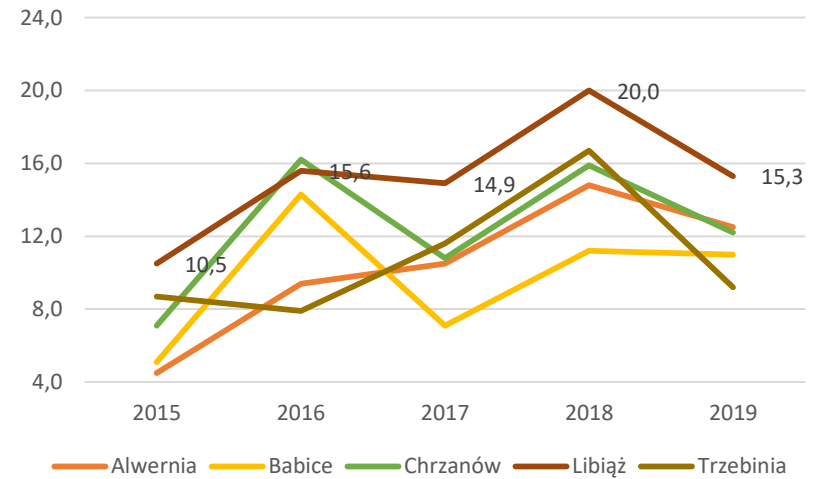
W 2019 r. z budżetu gminy wydano 99,4 mln zł. Kwota wydatków, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, wynosiła 4 447,02 zł i od 2015 r. wzrosła o 66,1%. Poziom wydatków na mieszkańca w 2019 r. był najwyższy spośród wszystkich gmin powiatu, przekraczał jego średnią (4 281,35 zł), ale był niższy od tej dla regionu (5 974,75 zł).

Odsetek wydatków inwestycyjnych w ogóle wydatków gminy Libiąż w okresie 2015-2019 oscylował pomiędzy 11,2% (2016) a 20,0% (2018). **W ostatnich 3 latach żadna z gmin powiatu nie wydawała więcej** na inwestycje, rezultat Libiąża z 2019 r. (16,7%) był także wyższy niż średnia dla powiatu (11,3%) i Małopolski (15,5%).

Dynamika wzrostu wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Libiąż w okresie 2015-2019 przekroczyła tempo wzrostu dochodów (66,1% vs. 58,6%). Spośród gmin powiatu podobna sytuacja wystąpiła jedynie w gminie Babice – w pozostałych dochody w przeliczeniu na mieszkańca rosły szybciej niż wydatki.

Wydatki [zł] budżetów wybranych jednostek w przeliczeniu na 1 mieszkańca w okresie 2015-2019

Odsetek [%] wydatków budżetów gmin powiatu chrzanowskiego przeznaczony na inwestycje w okresie 2015-2019

Stan finansów samorządowych

Zarówno w 2015 r., jak i w 2019 r. **najważniejszą pozycję po stronie dochodów gminy stanowiły „dochody od osób fizycznych, prawnych i nieposiadających osobowości prawnej”**, stanowiąc odpowiednio 56,2% oraz 46,8% ogółu dochodów. Istotną pozycją była także „różne rozliczenia”, zawierająca głównie dotacje i subwencje.

W strukturze wydatków dominowała „oświata”, na którą **przeznaczano 39,4% (2015) i 28,9% (2019) ogółu**. Na drugą pozycję wysunęła się „rodzina” (24,5%), co ma związek z wypłatami w ramach programu socjalnego „Rodzina 500+”. Trzecią lokatę w 2019 r. zajęła pozycja „administracja publiczna” (9,6%).

Zadłużenie gminy Libiąż w 2019 r. wynosiło 36,7% - wśród gmin powiatu chrzanowskiego był to najwyższy rezultat (w pozostałych zadłużenie nie przekraczało 15%), co świadczyć może o **aktywnej polityce inwestycyjnej**. W rankingu sytuacji finansowej JST, sporządzonego w 2019 r. przez RIO Kraków, gmina Libiąż zajęła 26 pozycję na 48 gmin miejsko-wiejskich regionu.

Dobra dostępność komunikacyjna, bliskość aglomeracji krakowskiej i konurbacji górnośląskiej

Korzystniejsza sytuacja demograficzna w porównaniu z pozostałymi gminami powiatu

Obecność przedsiębiorstw o rozpoznawalności ponadregionalnej (w tym ogólnokrajowej)

Potencjał do promocji gminy w zakresie sportu, rekreacji i aktywnego trybu życia

Spadek liczby bezrobotnych i korzystających ze wsparcia społecznego do 2019 r.

Aktywna polityka inwestycyjna

Pogarszająca się sytuacja demograficzna, starzenie się społeczeństwa, ujemne saldo migracji i przyrost naturalny

Duże uzależnienie lokalnego rynku pracy od jednego pracodawcy, jego sytuacji, a także związanych z tym decyzji politycznych na szczeblu krajowym

Niska atrakcyjność osiedleńcza

Silna degradacja środowiska naturalnego, szkody górnicze, problemy z „niską emisją”

Wysoki poziom zadłużenia gminy, konieczność optymalizacji wydatków

Konsekwencje i wyzwania - uwarunkowania geograficzne

Konsekwencje:

- Korzystne położenie geograficzne – sąsiedztwo miast średniej wielkości (Oświęcim, Chrzanów, Trzebinia), bliskość do aglomeracji krakowskiej i konurbacji górnośląskiej;
- Dobra dostępność transportowa (sieć dróg, linia kolejowa) z perspektywami dalszego rozwoju;
- Zagrożenie bezpieczeństwa oraz szereg innych negatywnych konsekwencji związanych z brakiem obwodnic w ciągu dróg wojewódzkich (Libiąż, Żarki);
- Silnie przekształcona rzeźba terenu wskutek przemysłowego charakteru gminy oraz zagrożenia wynikające z eksploatacji złóż podziemnych, uporczywe wstrząsy;
- Zagrożenie powodziowe we fragmentach gminy, potęgowane zaburzeniem stosunków wodnych będących jedną z konsekwencji funkcjonowania kopalni węgla kamiennego;
- Ograniczenie atrakcyjności (osadniczej, czy gospodarczej) ze względu na brak planów zagospodarowania przestrzennego oraz zagrożenia środowiskowe.

Wyzwania:

- Wykorzystanie potencjału wynikającego z dobrej dostępności komunikacyjnej;
 - Dalszy rozwój sieci komunikacyjnej (szczególnie w zakresie wyprowadzenia ruchu tranzytowego z obszarów gęsto zabudowanych - DWR) oraz utrzymanie już istniejącej infrastruktury;
 - Wspieranie tworzenia sprawnego, przyjaznego środowiska transportu publicznego, zwłaszcza w zakresie dojazdów do Krakowa i miast Śląska;
 - Zapobieganie i niwelacja negatywnych dla ludzi, mienia i środowiska skutków działalności wydobywczej;
 - Rekultywacja i zagospodarowanie terenów poprzemysłowych;
 - Prowadzenie działań edukacyjnych służących podnoszeniu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, zwłaszcza wśród pieszych;
 - Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej gminy, szczególnie poprzez promocję oferty czasu wolnego.
-

Konsekwencje i wyzwania - uwarunkowania demograficzne

Konsekwencje:

- **Możliwie stabilna sytuacja demograficzna w gminie – brak dużych przyrostów i ubytków liczby ludności w ostatnich latach – przekładająca się na dające się przewidzieć zmiany w zapotrzebowaniu na poszczególne usługi publiczne;**
- **Narastające niekorzystne dysproporcje między liczbą ludności w wieku produkcyjnym a nieprodukcyjnym – ryzyko spowolnienia rozwoju gospodarczego gminy;**
- **Niska atrakcyjność osiedleńcza, zwłaszcza względem pozostałych gmin powiatu chrzanowskiego, spowodowana brakiem mpzp oraz nowych budynków mieszkalnych.**

Wyzwania:

- **Wykorzystanie wysokiej dostępności komunikacyjnej dla wspierania procesów osadniczych;**
 - **Starania w postaci zachęt oraz działań promocyjno-wizerunkowych, służących przyciągnięciu do Libiąża mieszkańców w wieku produkcyjnym;**
 - **Rozwój mieszkalnictwa;**
 - **Badanie bieżących i prognozowanie przyszłych potrzeb mieszkańców oraz inicjowanie z odpowiednim wyprzedzeniem działań/usług mających je zaspokoić;**
 - **Dostosowywanie systemu usług publicznych, mając na uwadze zmiany struktury wiekowej społeczności lokalnej;**
 - **Kompleksowa polityka prorodzinna, międzypokoleniowa i senioralna;**
 - **Dostosowanie istniejącej infrastruktury oraz oferty w zakresie oferty czasu wolnego do bieżących potrzeb i oczekiwań społecznych.**
-

Konsekwencje i wyzwania - uwarunkowania gospodarcze

Konsekwencje:

- Uzależnienie lokalnego rynku pracy od jednego pracodawcy z możliwością wystąpienia szeregu negatywnych zjawisk w przypadku perspektywy transformacji niskoemisyjnej
- Ryzyko zewnętrzne, związane z krajowymi lub międzynarodowymi uwarunkowaniami politycznymi i gospodarczymi;
- Profil gospodarczy gminy zdeterminowany przez przemysł ciężki, z dużym wpływem nie tylko na lokalny rynek pracy, ale także na szereg innych aspektów (np. wizerunkowych, środowiskowych);
- Potencjał do kreowania pozytywnego wizerunku inwestycyjnego gminy, z wykorzystaniem wiodących firm jako „motorów napędowych” takiej strategii;
- Duża konkurencja pod względem atrakcyjności inwestycyjnej sąsiednich miast oraz aglomeracji śląskiej i małopolskiej;
- Scalanie, przygotowanie i udostępnienie terenów inwestycyjnych, z koniecznością poniesienia nakładów na takie przygotowanie;
- Korzystna sytuacja na lokalnym rynku pracy w krótkim okresie – spadająca liczba bezrobotnych, zahamowanie większości negatywnych trendów w strukturze bezrobocia;
- Ryzyko wystąpienia szeregu negatywnych konsekwencji dla lokalnego rynku pracy w związku z epidemią COVID-19.

Wyzwania:

- Opracowanie wariantów nowego profilu gospodarczego Libiążaw perspektywie transformacji energetycznej;
- Efektywne wykorzystanie środków z nowej perspektywy UE, w tym środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji;
- Stymulowanie powstawania MŚP jako przeciwwagi w gospodarce lokalnej dla dużych zakładów przemysłowych;
- Reindustrializacja – przechodzenie od gałęzi kapitałochłonnych do intelektualnie intensywnych;
- Dostosowanie programów aktywizacyjnych do zmieniającej się struktury wiekowej i demograficznych trendów wśród libiąskich mieszkańców, a także skutków epidemii koronawirusa;
- Zintegrowanie działań na rzecz osób bezrobotnych z działaniami pomocowymi na rzecz podmiotów gospodarczych;
- Współpraca samorządu, placówek oświatowych i pracodawców w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, wspierania polityki zatrudnienia oraz dopasowania polityki kształcenia do wymagań rynku pracy;
- Kontynuacja procesów rewitalizacyjnych;
- Skuteczne zminimalizowanie negatywnych skutków pandemii COVID-19 dla libiąskich przedsiębiorców oraz pracowników;
- Wprowadzenie strategicznych zmian w ramach polityki finansowej gminy, wynikających z pandemii COVID-19;
- Przekonanie mieszkańców Libiąża o słuszności wprowadzanych zmian i zdobycie społecznego poparcia dla działań pomocowych dla libiąskiej gospodarki.

Konsekwencje i wyzwania - uwarunkowania infrastrukturalne

Konsekwencje:

- Obniżenie jakości życia mieszkańców gminy oraz spadek jej atrakcyjności osiedleńczej ze względu na utrudniony dostęp do infrastruktury sieciowej (kanalizacyjnej, gazowej);
- Negatywne konsekwencje dla środowiska naturalnego, wynikające z braku dostępu do infrastruktury;
- Utrudniona walka z zanieczyszczeniami powietrza związanymi z tzw. „niską emisją” (smog).

Wyzwania:

- Utrzymanie posiadanej infrastruktury w odpowiednim stanie technicznym i dostarczanie usług publicznych w tym zakresie na zadowalającym poziomie;
 - Konsekwentne prowadzenie polityki infrastrukturalnej, umożliwiającej usuwanie braków w dostępie do sieci gazowej czy kanalizacyjnej, w tym w kontekście potrzeb społeczno-gospodarczych, jak i ochrony środowiska;
 - Zintegrowanie polityki w obszarze infrastruktury technicznej z działaniami dotyczącymi rozwoju rynku deweloperskiego;
 - Wykorzystanie krytej pływalni na Flagówce jako magnesu przyciągającego nowe inwestycje w centrum miasta.
-

Konsekwencje i wyzwania - uwarunkowania środowiskowe

Konsekwencje:

- Wysoki stopień degradacji środowiska naturalnego oraz wysokie ryzyko pogłębiania się tego procesu;
- Obniżenie komfortu życia mieszkańców i spadek atrakcyjności osiedleńczej związany z zagrożeniami środowiskowymi;
- Konieczność wyłączenia z użytku terenów inwestycyjnych ze względu na szkody związane z eksploatacją kopalni;
- Niski poziom recyklingu wśród mieszkańców gminy i konieczność ponoszenia znaczących wydatków na segregację śmieci;
- Niewielka atrakcyjność turystyczna i krajoznawcza gminy – przede wszystkim w zestawieniu z zabytkami i atrakcjami gmin ościennych (np. Oświęcim, Babice);
- Duży potencjał w zakresie miejsc i obiektów rekreacji oraz aktywnego wypoczynku.

Wyzwania:

- Podejmowanie działań na rzecz minimalizacji negatywnych skutków działalności przemysłowej związanej z wydobyciem surowców;
 - Wspieranie likwidacji prywatnych kotłów i pieców węglowych, wypracowanie mechanizmów sprzyjających ich wymianie na ekologiczne metody ogrzewania budynków mieszkalnych;
 - Opracowanie strategii promocyjnej, umożliwiającej konsekwentne budowanie wizerunku gminy innej niż tylko przemysłowa;
 - Budowa atrakcyjnej i rozwijającej oferty spędzania czasu wolnego;
 - Edukacja ekologiczna, np. upowszechnianie zalet segregacji śmieci oraz skuteczne zachęcanie mieszkańców do recyklingu;
 - Nawiązywanie współpracy z innymi podmiotami (JST, prywatne przedsiębiorstwa, instytucje szczebla centralnego) w zakresie poprawy stanu i ochrony środowiska.
-

Konsekwencje i wyzwania - uwarunkowania polityki społecznej

Konsekwencje:

- Dobra dostępność do opieki zdrowotnej i usług medycznych, w tym specjalistycznej, wpływająca m.in. na atrakcyjność osiedleńczą jednostki;
- Malejąca liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej, przy jednoczesnym współistnieniu niepokojących trendów (np. rosnąca liczba wspieranych osób w wieku poprodukcyjnym);
- Skuteczne ograniczenie przestępczości na obszarze gminy – wzrost poziomu bezpieczeństwa;
- Zagrożenie związane z ruchem drogowym, w tym przypuszczalnie wskutek prowadzenia ruchu tranzytowego przez centra miejscowości (Libiąż, Żarki).

Wyzwania:

- Uwzględnienie w nowej polityce społecznej negatywnych skutków epidemii COVID-19, jak: zamykanie firm, wzrost bezrobocia oraz spadek zamożności mieszkańców Libiąża;
- Bieżące reagowanie z aktualizacją oferty pomocy społecznej w kontekście zmian demograficznych oraz gospodarczych zachodzących w gminie Libiąż;
- Współpraca w zakresie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym wprowadzenie skutecznych działań edukacyjnych upowszechniających zagrożenia w ruchu drogowym;
- Wzrost dostępności do szeroko pojętej służby zdrowia;
- Kontynuowanie polityki wsparcia seniorów.

Konsekwencje i wyzwania - uwarunkowania społeczno-kulturalne

Konsekwencje:

- Silna legitymizacja lokalnych władz wynikająca z satysfakcjonującej frekwencji w samorządowych elekcjach;
- Relatywnie słaba oddolna samoorganizacja mieszkańców;
- Efektywna współpraca z lokalnymi klubami sportowymi oraz kołami emerytów i ciekawa oferta UTW;
- Dobrze rozwinięta infrastruktura żłobków, przedszkolno-szkolna, dająca komfort rodzicom oraz opiekunom, pozwalająca na pogodzenie rodzicielstwa z obowiązkami zawodowymi.

Wyzwania:

- Wypracowanie efektywnych narzędzi aktywizujących społeczność lokalną do zakładania organizacji pozarządowych;
 - Rozwój wieloletniego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi;
 - Program wyszukiwania sportowych talentów i wspierania uzdolnionej młodzieży;
 - Promocja gminy poprzez sport, rekreację i wypoczynek;
 - Zarządzanie placówkami przedszkolno-szkolnymi w kontekście widocznych zmian demograficznych i rosnących kosztów;
 - Dostosowanie gminnych wydatków na oświatę w kontekście mniejszych wpływów do gminnego budżetu w związku z możliwą recesją;
 - Wdrażanie działań służących podniesieniu jakości i poziomu nauczania.
-

Konsekwencje i wyzwania - uwarunkowania finansowe

Konsekwencje:

- Śmiała polityka budżetowa, realizująca złożone cele rozwojowe;
- Wysoki poziom zadłużenia gminy Libiąż, będący efektem odważnej polityki finansowej i inwestycyjnej;
- Duże uzależnienie gminnego budżetu od udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych, co w wypadku recesji może negatywnie wpłynąć na poziom dochodów;
- Duża sprawność w pozyskiwaniu środków unijnych w ostatnich latach.

Wyzwania:

- Nowelizacja i dopasowanie budżetu do nowej rzeczywistości gospodarczej, będącej efektem epidemii COVID-19;
 - Optymalizacja wydatków gminy przy jednoczesnym podniesieniu poziomu dochodów;
 - Efektywne wydatkowanie środków publicznych, rozumiane m.in. jako generowanie oszczędności bez obniżenia dostępności lub jakości usług publicznych;
 - Efektywność w zakresie realizacji inwestycji finansowanych ze środków zewnętrznych w nowej perspektywie programowania UE;
 - Partycypacyjne mechanizmy wydatkowania niektórych środków;
 - Bieżące i strategiczne zarządzanie zadłużeniem gminy.
-

**FRDL Małopolski Instytut Samorządu
Terytorialnego i Administracji**

ul. Floriańska 31, 31-019 Kraków

Dawid Hoinkis - Kierownik Zespołu ds. Doradztwa i Rozwoju FRDL MISTiA,
dawid.hoinkis@mistia.org.pl, 510 168 373

Wojciech Odzimek – Wicedyrektor FRDL MISTiA,
wojciech.odzimek@mistia.org.pl, 502 055 401

**Dziękujemy za uwagę
i zaangażowanie.**